

УДК 811.111'42:82.09.08

Савчук А.Я.

ЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ АРГУМЕНТАЦІЇ У НАУКОВО-КРИТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ДЕВІДА ЛОДЖА

Стаття присвячена розглядові основних прийомів аргументації зокрема розглянуто загальні характерні риси аргументації в науково-критичному дискурсі Девіда Лоджа. В ході дослідження було виявлено, що найчастіше автор використовує множинну та складну аргументації. В межах складної аргументації виділено сурядну та підрядну аргументації.

Ключові слова: логічні прийоми аргументації, науково-критичний дискурс, множинна аргументація, складна аргументація.

Савчук А.Я. Логические приемы аргументации в научно-критическом дискурсе Дэвида Лоджа. Статья посвящена рассмотрению основных приемов аргументации в частности рассмотрены общие характерные черты аргументации в научно-критическом дискурсе Дэвида Лоджа. В ходе исследования было выявлено, что чаще всего автор использует множественную и сложную аргументации. В рамках сложной аргументации выделено сочинительную и подчинительную аргументации.

Ключевые слова: логические приемы аргументации, научно-критический дискурс, множественная аргументация, сложная аргументация.

Savchuk A.Ia. Logical techniques of argumentation in scholarly-critical discourse by David Lodge. The article outlines basic methods and general features of argumentation in scholarly-critical discourse of David Lodge. Schematically, the argument can be represented as a pyramid, the top of which forms the main standpoint, based on minor standpoints. Minor standpoints serve as main arguments in support of the main standpoint (thesis), based in turn on their arguments. Division of standpoints into main and minor forms their hierarchy. The investigation has revealed that the author uses multiple and complex argumentation. Multiple argumentation is used for a better justification. It seems that the speaker is aware of all the possible objections put forward on a view. Verbal indicators of multiple argumentation can be expressed by conjunctions (because, and, or), words and phrases (by the way, moreover, incidentally, etc.). Within complex argumentation, subordinative and coordinative types of argumentation have been traced.

Keywords: logical methods of argumentation, scholarly-critical discourse, multiple argumentation, complex argumentation.

На сучасному етапі розвитку лінгвістичних досліджень досить вагомого значення набули дослідження, що проводяться в межах аргументативного аналізу тексту [10, 67]. Поштовхом ймовірно стало відродження риторики у другій половині ХХ століття у вигляді неориторики, або аргументативної риторики. Одними з найвпливовіших представників прийнято вважати Х. Перельмана («Нова риторика: трактат про аргументацію», 1958), Ф. Х. ван Емерена та Р. Гроотендорста («Аргументація, комунікація та помилки», 1992; «Мовні акти в аргументативних дискусіях», 1994), які своїм предметом вивчення вважали аргументацію. В даний час аргументація активно досліджується філософією, логікою, риторикою, лінгвістикою та розглядається в логічному, філософському, лінгвістичному аспектах.

Осмилення мови як найважливішого інструменту соціальної взаємодії підтверджує актуальність вивчення для лінгвіста логічної та лінгвістичної

площин аргументації, оскільки успішне використання прийомів аргументації залежить як від їхньої логічної композиції, так і від ефективного вербального втілення.

Ще у 1975 році У. Броквід у своєму есе «Де аргумент?» влучно підмітив, що поле аргументації розширюється, щоб прийняти до уваги появи аргументів у нових сферах. Якщо раніше вчені зазвичай вивчали аргументацію в таких структурованих форматах як дебати та дискусії в сферах політики і права, то тепер вони починають розглядати аргументацію в менш публічних і менш формальних параметрах [12, 10].

Об'єктом наших розвідок виступає науково-критичний дискурс Девіда Лоджа. На нашу думку, вивчення лінгвістичної області аргументації є доволі перспективним з огляду на маргінальність цього виду дискурсу, що пояснюється синкретизмом діяльності Девіда Лоджа як науковця, літературознавця та письменника, що знаходить своє вираження у поєднанні наукового, публіцистичного та художнього дискурсів. Матеріалом дослідження слугували науково-критичні монографії Девіда Лоджа "Language of Fiction" та "The Art of Fiction". В науково-критичному дискурсі Девіда Лоджа превалюють інформаційна, естетична та функція впливу. Ми висунули гіпотезу, що важливими засобами реалізації функції впливу в досліджуваному дискурсі виступають саме прийоми аргументації.

Дослідники аргументації в галузі логіки виділяють два основних компоненти аргументації: логічний компонент (доказ) і риторичний компонент (переконання) (Алексєєв, 1991; Брутян, 1984; Введенська, 2008; Герасимова, 2003; Івін, 2002; Кірілов, Старченко, 2007; Кунафін, 2004; Нікіфорович, 1998; Рузавін, 1997). Домінування логічного або риторичного компонента аргументації залежить від типів текстів, в яких вона використовується. В нашому дослідженні аргументація завжди діалогічна і ширша від логічного доказу, оскільки асимілює не тільки «техніку мислення» (власне логіку), а й «техніку переконання» (мистецтво підпорядковувати думки, почуття і волю людини) [4, 28].

Дослідники аргументації у галузі лінгвістики вважають, що, прийоми аргументації не обмежуються логічними доказами: аргументація часто здійснюється за допомогою риторичного оформлення доказуваного судження [Бєлова, 1995; Демьянков, 2003; Майданова, 1992; Москвін, 2006; Тертичний, 2004; Фаня, 2000]. Ф. Х. ван Емерен та Р. Гроотендорст також вважають, що аргументації виключно в логічному аспекті недостатньо. «Аргументативна мова може стати предметом дослідження з різних сторін, а вивчення її можна почати з будь-якої з існуючих концепцій аргументації. Однак, вивчення аргументації повинно поєднувати два підходи: з точки зору лінгвістики і з точки зору логіки» [7, 15]. Важливість забезпечення зв'язку логіки і лінгвістики в процесі вивчення аргументації відзначається і в працях Н. Фрая: «Аргумент може бути логічно правильним тільки в тому випадку, якщо він вербально правильно виражений, підібрані вірні слова і між ними встановлені правильні синтаксичні відносини» [15, 245]. Відтак, логічні прийоми доказу і спростування поєднуються з риторичними прийомами, тобто зі стилістичними прийомами, які виконують функцію переко-

нання. Використання стилістичних прийомів, які властиві індивідуальному стилю Девіда Лоджа як письменнику, сприяють висуванню та актуалізації значущих елементів в його науково-критичній концепції, посилюючи їхню експресивність, і тим самим підвищуючи переконливість.

Аргументацію тлумачать по різному, Ф. Х. ван Емерен, до прикладу, пропонує класичне визначення аргументації та бачить у ній «мовну, соціальну і раціональну діяльність, метою якої є переконати одержувача повідомлення в прийнятності будь-якої точки зору шляхом висування низки положень, що підтверджують або спростовують твердження, що міститься в точці зору» [8, 14]. Діяльнісний аспект аргументації акцентується у визначенні С. Кунафіна, який називає її «мовною дією, що включає систему тверджень, призначених для виправдання або спростування якоїсь думки» [11, 133].

А. А. Івін вважає, що аргументація виражена в мові, знаходить форму вимовлених або написаних тверджень і є цілеспрямованою діяльністю, тому що ставить собі за мету посилення або послаблення чийось переконань [9, 6]. Як і С. Кунафін, А. Івін вбачає в аргументації важливий інструмент й соціальної взаємодії. Спрямованість аргументації на іншу людину чи людей, що володіють здатністю критично підходити до аргументів, приймати їх чи оскаржувати, дозволяє визнати її соціальною діяльністю [9, 6]. Ця ж спрямованість відзначається А. Н. Барановим, який називає основною метою аргументації «обґрунтування та введення нового знання в систему уявлень про світ адресата і тим самим вплив на процес прийняття рішень» [2, 15].

У визначенні І. А. Герасимової простежується поділ аргументації на дві головні складові: доказ і переконання, або логічний та риторичний елементи. «Аргументація – мистецтво підведення під якусь думку або дію (обґрунтування їх), спосіб переконання кого-небудь за допомогою значущих аргументів з метою їх публічного захисту, спонукання до певної думки про них, визнання або роз'яснення» [4, 28].

І. А. Герасимова також виділяє п'ять аспектів аргументації: фактуальний (інформація про факти, що використовуються в якості аргументів), риторичний (форми і стилі мовного і емоційного впливу), аксіологічний (ціннісний підбір аргументів), етичний (моральна прийнятність або дозволеність аргументів) і логічний аспект (послідовність і взаємна несуперечливість аргументів, їх організація в логічно прийнятний висновок). Аспекти аргументації взаємно доповнюють один одного, однак їх значущість варіюється в залежності від типу тексту [4, 29]. Г. А. Брутян також вбачає основними елементами аргументації доказ і переконання і трактує аргументацію як спосіб міркування, в процесі якого, висувається певне судження, яке постає у вигляді тези, розглядаються аргументи на користь його істинності і можливі контраргументи, надається оцінка тези – докази або спростування, створюється переконання в істинності тези і хибності анти-тези [3, 7].

Враховуючи вищенаведені підходи до аргументації, які відображають її сутнісні характеристики, ми тлумачимо аргументацію як мовну соціальну діяльність, що включає компоненти доказу (логічний аспект) і переконан-

ня (риторичний аспект, представлений у тексті стилістичними прийомами). Останні можуть бути репрезентовані метафорами, порівняннями, паралельними конструкціями, градацією та свідчать про значний вплив письменницької творчості Девіда Лоджа на його науково-критичну діяльність, що вважається перспективним для майбутніх досліджень.

Головними прийомами теоретичної аргументації виступають доказ і спростування. Доказ, або «виведення обґрунтованого положення з інших, раніше прийнятих положень», є логічною операцією по обґрунтуванню істинності суджень за допомогою інших істинних суджень [11, 134] і становить умовивід або їхній ланцюжок.

Часто умовивід не представлено в тексті цілком, посилання або висновки можуть бути виражені в ньому імпліцитно. Ф. Х. ван Емерен стверджував, що ці відсутні елементи встановлюються, якщо почати аналіз з експліцитних елементів, а потім реконструювати мовчазний аргумент так, щоб він став логічно обґрунтованим [6, 62]. Вчений ілюструє вищесказане наступним чином: «наприклад, якщо хтось стверджує, (1) «Всі жінки цікаві» і (2) «Енґі – справжня жінка», то виходячи з цього можна ствердити, що (3) «Енґі цікава». Додаючи (3) як висновок з аргументу, викладеного в (1) і (2), ми приходимо до логічно обґрунтованої аргументації». [6, 62]. Однак, у випадках, коли відсутні не висновок, а один з аргументів, здійснити реконструкцію виявляється не просто [6, 62].

В есе “Fancy Prose” Девід Лодж використовує прийом логічного доказу (умовивід) для обґрунтування тези про те, що золотим правилом художньої прози є відсутність будь-яких правил, окрім тих, що письменник собі створив (“*THE GOLDEN RULE of fictional prose is that there are no rules – except the ones writer sets for him or herself*” (16, 94) Для доведення істинності тези залучаються два аргументи: (1) Повтори і простота були (як правило) дієвими для художніх цілей Хемінґуея (“*Repetition and simplicity worked (usually) for Hemingway’s artistic purposes*” (16, 94); (2) Варіативність та оформлення успішно використовував Набоков, зокрема в «Лоліті» (“*Variation and decoration worked for Nabokov’s, especially in Lolita*” (16, 94). Теза “*THE GOLDEN RULE of fictional prose is that there are no rules...*” логічно впливає з вищевказаних аргументів. В умовиводі експліцитно виражені обидва аргументи і висновок, який є тезою.

Наступним прийомом теоретичної аргументації є спростування, що можна визначити як міркування, спрямоване проти висунутого положення, котре має на меті встановлення його помилковості чи недоведеності [9, 69]. Спростування трактується і як логічна операція з обґрунтування хибності певних суджень [11, 134]. За законами логіки твердження і його заперечення не можуть бути одночасно істинними. Адже, «як тільки вдається показати, що вірно розглянуто заперечення положення, питання про істинність самого цього положення автоматично відпадає» [9, 69]. Однак, недостатньо лише спростувати деякі положення, необхідно ще й переконливою обґрунтувати протилежну позицію.

У напрямку міркування теоретична аргументація може поділятися на пряму і непряму, що наближається до спростування. У той час як при

прямій аргументації «вдовольняються готовими даними та аргументами», непряма аргументація припускає висунення твердження, що є запереченням тези (антитезою). З наявних аргументів і антитези виводять протиріччя, в результаті чого робиться висновок про обґрунтованість тези. Дана аргументація називається апологічною або аргументацією від протилежного (Івлєв 2001, Івін, 2002).

Приклад використання прийомів прямої аргументації було розглянуто вище. В той час як приклад непрямої аргументації знаходимо в есе "Translation: Poetry and Prose". Міркуючи про можливі шляхи перекладу поезії та прози, а також відмінності між ними, Девід Лодж висуває тезу про те, що високий ступінь фонологічної активності в поезії не є поважною причиною, щоб істотно відрізнити її від прози (*"The high degree of phonological activity in poetry is not a valid reason for regarding its language as essentially different from prose"* (17, 25). Для того, щоб довести цю тезу, автор спростовує висловлювання, котре потенційно може бути висунуте з метою доведення цього твердження, тобто антитезу: саме фонологія слів найбільш спонукає нас думати про них, як в певній мірі «фундаментальні» способи втілення абстрактного значення (*"It is the phonology of words, which most encourages us to think of them as in some way 'solid', as shapes in the mouth, as concrete embodiments of abstract meaning"* (17, 25); і наступне речення: але небезпечним є обмежувати використання мови до її монолітності (*"But it is dangerous to restrict the use of language to that which gives us the solidity of language in its most heightened form"* (17, 25). Далі, автор наводить три аргументи для спростування антитези, використовуючи лексичні повтори та порівняння: (1) Згідно такої думки, справжня поезія була б поезія чистого звуку (*"According to such a view, the truest poetry would be poetry of pure sound"*); (2) Але поезія чистого звуку така ж неможлива, як і поезія чистої емоції (*"But poetry of pure sound is as impossible as a poetry of pure emotion"* (17, 25); (3) Поезія, як і людська мова, не може існувати без значень, отриманих із власне зовнішнього світу (*"Poetry, like human speech, cannot exist without meanings derived from the common perpetual world"* (17, 25).

У знаменитій «Риторичі» Аристотель висловлює думку про те, що «виступ має дві частини, адже необхідно назвати предмет, про який йде мова, і довести його <...> Перша з цих двох частин є викладом, друга – способом переконання, так якщо б хто-небудь розділив її на частини, то перша виступила б завданням, а друга— його рішенням» [1, 99]. Слідом за Аристотелем, в структурі аргументації традиційно виділяють дві складові: тезу – висловлювання, що підлягає захисту, і аргументи, що підтримують тезу. Прийнято вважати, що саме ці компоненти творять логічну основу аргументації.

Теза визначається як висунуте пропонентом судження, яке він обґрунтовує в процесі аргументації, це головний структурний елемент аргументації [11, 134]. Вербальними показниками тези вважаються сполучники *for, because, since, so, hence, after all, therefore*, словосполучення *in short, in other words* [6, 46]. Теза аргументації може бути експлікована фразою: «Точка зору, яку я буду відстоювати в цій статті, полягає в наступному» [6, 45].

Схематично аргументація може бути представлена у вигляді піраміди, вершину якої утворює головна теза, що спирається на другорядні тези. Другорядні тези слугують аргументами на підтримку головної тези, опираючись, в свою чергу, на власні аргументи. Поділ тез на головні і другорядні враховує їх ієрархію.

Тези можуть розмежовуватися і на інших підставах. Так, Ф. Х. ван Емерен і Р. Гроотендорст розрізняють їх з позицій теорії мовленнєвих актів, у контекст якої включають феномен аргументації. Відповідно до теорії мовленнєвих актів вважається, що «пропозиція, крім власного сенсу може виражати деяку дію: стверджувати, наказувати, обіцяти» [5, 8]. Мовленнєвий акт становить проголошення мовцем висловлювання, адресованого слухачеві в певній обстановці і з певною метою [5, 8]. Теза аргументації може бути виражена тим чи іншим видом мовленнєвого акту: 1) асертиви (твердження, припущення, висновок), 2) директиви (прохання, наказ, рекомендація), 3) експресиви (привітання, співчуття і вираз радості, розчарування, гніву або жалю) або 4) декларативи (дефініція, роз'яснення) [6, 40].

У своїй праці «Аргументація» (2002) голландський вчений Ф. Х. ван Емерен разом з колегами Р. Гроотендорстом та А.Ф. Хенкемансом надають структурну класифікацію аргументації, у котрій виділяють просту, складну та множинну аргументацію. Найпростіша аргументація складається тільки з одного єдиного аргументу, але структура аргументації також може бути набагато складнішим утворенням [14, 63]. «У найпростішому випадку достатньо однієї окремої аргументації: в цьому випадку аргументація складається з одного імпліцитного посилання. В інших випадках протагоніст може висунути цілу комбінацію окремих аргументів» [6, 72]. Множинна аргументація може поділятися на дві або більше окремих аргументації, що представляють собою альтернативні типи захисту однієї і тієї ж точки зору. Ф. Х. ван Емерен наводить приклад множинної аргументації: «Доставка пошти в Голландії далека від досконалості. Не можна бути впевненим, чи лист буде доставлено на наступний день, чи буде його доставлено за вірною адресою і чи буде його доставлено вранці» [6, 72]. У прикладі виділяються три незалежні аргументації: 1) пересилання листа іноді займає більше одного дня; 2) листи не завжди доставляються за вірною адресою; 3) доставка листів не завжди здійснюється рано вранці.

Множинна аргументація використовується для більш ефективного обґрунтування точки зору, де висунення ряду аргументів підсилює захист. Створюється враження, що мовець усвідомлює всі можливі заперечення з приводу висунутої точки зору. Вербальні показники множинної аргументації можуть бути виражені сполучниками (*because, and, or*) та словами і словосполученнями (*by the way, moreover, incidentally*, тощо).

В есе «Beginning» Девід Лодж висуває тезу про те, що існує безліч прийомів, якими автор може послугоуватись, щоб розпочати свій роман ("There are, of course, many ways of beginning the novel" (16, 5). Для доведення своєї точки зору та обґрунтування твердження автор вдається до множинної аргументації, використовуючи при цьому анафоричну побудову речень: (1) Роман може починатися описом частин ландшафту або пейзажу,

який має бути основним місцем дії історії (“*A novel may begin with a set-piece description of a landscape or townscape that is to be the primary setting of the story...*” (16, 5); (2) Роман може розпочатися посеред розмови (“*A novel may begin in the middle of conversation, like...*” (16, 5); (3) Романіст може починати свій роман з філософської рефлексії (“*A novelist may begin with philosophical reflection*” (6, 6). За допомогою сукупності незалежних аргументів автор ефективніше доводить висунуту тезу. Важливою ознакою аргументації в науково-критичних монографіях Девіда Лоджа є безлічі прикладів, цитат та відсилань на художні твори та наукові праці, що підсилюють думку автора.

В межах складної аргументації прийнято виділяти сурядну аргументацію та підрядну аргументацію [13, 23]. Сурядна аргументація складається з окремих аргументів, що творять переконливу аргументацію тільки в сукупності, що становить її головну відмінність від множинної аргументації, де «кожен з наведених аргументів може функціонувати як незалежний захист» [6, 77]. Ф. Х. ван Емерен наводить приклад сурядної аргументації: «Доставка пошти в Голландії працює чудово. Можете бути впевнені, що лист буде доставлено на наступний день після відправки, що його буде відправлено за правильною адресою, і що його доставлять вранці» [6, 77]. Три аргументи, представлені в сукупності, підтримують тезу про те, що пошта в Голландії працює чудово. «Якщо хоч одна з аргументацій виявиться помилковою, то вся сурядна аргументація руйнується» [6, 77]. У своєму есе «*Beginning*» Девід Лодж задумується над питанням, коли власне розпочинається роман, порівнюючи його з межею, що відділяє реальний світ, в якому ми живемо, від уявного світу, створеного романістом. Водночас, Девід Лодж вдається до використання метафори, називаючи початок роману свого роду порогом (*threshold*), котрий повинен втягнути нас у світ роману (“*It should therefore, as phrase goes, “draw us in”*” (16, 5). Автор висуває тезу, що відповідь на це питання є зовсім нелегким завданням (“*This is not an easy task.*”) (16, 5). Для обґрунтування тези він наводить ряд аргументів: (1) Ми ще не знайомі з тоном автора, діапазоном використовуваної ним лексики, синтаксичних особливостей (“*We are not yet familiar with the author’s tone of voice, range of vocabulary, syntactic habits*”); (2) Спочатку, ми читаємо книгу повільно та нерішуче (“*We read a book slowly and hesitantly, at first.*”) (3) Ми змушені увібрати багато нової інформації (“*We have a lot of new information to absorb and remember*”) (16, 5).

Підрядна аргументація здійснюється шляхом послідовних етапів висунення аргументів. Перша окрема аргументація співвідноситься безпосередньо з точкою зору, друга – з першою аргументацією, яка, в свою чергу, служить точкою зору [6, 72]. Пропонент вдається до підрядної аргументації, вважаючи, що якась окрема аргументація буде зараз прийнята і сама потребує захисту.

В есе «*The Title*» тезою можна вважати перше речення: “*THE TITLE of a novel is part of the text - the first part of it, in fact, that we encounter – and therefore has considerable power to attract and condition the reader’s attention*” (16, 193), де автор наголошує на могутній силі заголовку твору, який одразу ж привертає увагу читача. Логічною послідовністю викладу,

яку прийнято називати логічними прийомами аргументації автор наводить ряд аргументів, спрямованих на захист своєї тези. Починаючи з найперших зразків англійських романів:

1) *“The titles of the earliest English novels were invariably the names of the central characters, Moll Flanders, Tom Jones, Clarissa. Fiction was modelling itself on, and sometimes disguising itself as, biography and autobiography”* (16, 193);

автор прослідковує тенденції у зміні заголовків впродовж історії літератури:

2) *“Later novelists realized that titles could indicate a theme (Sense and Sensibility), suggest an intriguing mystery (The Woman in White), or promise a certain kind of setting and atmosphere (Wuthering Heights)”*; 3) *“At some point in the nineteenth century they began to hitch their stories to resonant literary quotations (Far From the Madding Crowd), a practice that persists throughout the twentieth (Where Angels Fear To Tread, A Handful of Dust, For Whom the Bell Tolls), though it is now perhaps regarded as a little corny”*; 4) *“The great modernists were drawn to symbolic or metaphorical titles - Heart of Darkness, Ulysses, The Rainbow - while more recent novelists often favour whimsical, riddling, off-beat titles, like The Catcher in the Rye, A History of the World in 10V2 Chapters, For Black Girls Who Consider Suicide When The Rainbow Is Not Enuf”* (16, 194).

Описуючи тенденції щодо вибору заголовків впродовж століть, Лодж в логічний спосіб нанизує кожний аргумент, що в сукупності творять цілісність для підтримки тези.

Розглянуті логічні прийоми застосовні в будь-якій аудиторії є прийомами універсальної аргументації.

В ході дослідження було виявлено, що у науково-критичних монографіях Девіда Лоджа превалює множинна та складна аргументація. Особливе зацікавлення становлять способи наведення аргументів та їх лінгвальна репрезентація, адже окрім традиційних індикаторів логічної аргументації були виявлені й риторичні засоби, що вважаються перспективними для майбутніх досліджень.

Список літератури

1. Аристотель. Поэтика. Риторика / Аристотель. – Санкт-Петербург: «Азбука», 2000. – 348 с.
2. Баранов А. Н. Что нас убеждает? (Речевое воздействие и общественное сознание) / Баранов А. Н. – М.: Знание, 1990. – 64 с.
3. Брутян Г. А. Аргументация. / Брутян Г. А. – Ереван: Издательство АН Армянской ССР, 1984. — 105 с
4. Герасимова И. А. Мысль и искусство аргументации / Герасимова И. А.. – М.: Прогресс-Традиция, 2003. – 400 с.
5. Гурочкина А. Г. Когнитивный и прагматический аспекты функционирования языковых единиц в дискурсе / Гурочкина А. Г. – Санкт-Петербург: изд-во РГПУ им. Герцена, 2005. – 102 с.
6. Еемерен Ф. Х. Аргументация, коммуникация и ошибки / Еемерен Ф. Х. – Санкт-Петербург: Васильевский остров, 1992. – 207 с.
7. Еемерен Ф. Х. ван, Гроотендорст Р. Речевые акты в аргументативных дискуссиях / Еемерен Ф. Х. – Санкт-Петербург, 1994. – 238 с.
8. Еемерен Ф.Х. ван. Современное состояние теории аргументации / Ф.Х. ван Еемерен //

- Важнейшие концепции теории аргументации / пер.с англ. В.Ю. Голубева, С.А. Чахоян, К.В. Гудковой; науч. ред. А.И. Мигунов. – СПб.: Филологический факультет СПбГУ, 2006. – С. 14–33.
9. Ивин А. А. Основы теории аргументации: Учеб. – М.: ВЛАДОС, 1997. – 352 с.
 10. Кремер И. Ю. Аргументация и ее лингвистическая репрезентация в немецком критическом тексте // Вестник Рязанского государственного университета им. С. А. Есенина, №16. 2007. – 126 с.
 11. Кунафин М. С. Теория и практика аргументации. – Уфа: РИО БашГУ, 2004. – 160 с.
 12. Brockriede W., Trapp R., Schuetz J. Perspectives on Argumentation: Essays in Honor of Wayne Brockriede. Prospect Heights, IL: Waveland Press, 1990. – 338 p.
 13. Frans H. van Eemeren, Bart Garssen, Bart Verheij, Erik C. W. Krabbe, A. Francisca Snoeck Henkemans. Handbook of Argumentation Theory. – Springer Verlag, 2014. – 988 p., с. 23].
 14. Frans H. van Eemeren, Rob Grootendorst, A. Francisca Henkemans. Argumentation: Analysis, Evaluation, Presentation. – Routledge, 2002 – 216 p., с. 63].
 15. Frye N. Anatomy of criticism. Princeton University Press, 2015. – 383 p.
 16. Lodge D. The Art of Fiction. – Penguin Books, 1992. – 240 p.
 17. Lodge D. Language of Fiction. Essays in Criticism and Verbal Analysis of the English Novel. – Routledge, 2002. – 323 p.

References

1. Aristotel. (2000)ю Poetika. Ritorika / Aristotel. – Sankt-Peterburg: «Azбуka».
2. Baranov, A. N. (1990) Chto nas ubezhdaet? (Rechevoe vozdeistvie i obshchestvennoe soznanie) / Baranov A. N. – М.: Znanie.
3. Brutian, G. A. (1984). Argumentatciia. / Brutian G. A. – Erevan: Izdatelstvo AN Armianskoi SSR.
4. Gerasimova, I. A. (2003). Mysl i iskusstvo argumentacii / Gerasimova I. A.. – М.: Progress-Traditciia.
5. Gurochkina, A. G. (2005). Kognitivnyi i pragmaticheskii aspekty funkcionirovaniia iazykovykh edinitc v diskurse / Gurochkina A. G. – Sankt-Peterburg: izd-vo RGPU im. Gercena.
6. Eemeren, F. Kh. (1992). Argumentatciia, kommunikacii i oshibki / Eemeren F. Kh. – Sankt-Peterburg: Vasilevskii ostrov.
7. Eemeren, F. Kh. van, Grootendorst R. (1994). Rechevye akty v argumentativnykh diskussiiakh / Eemeren F. Kh. – Sankt-Peterburg.
8. Eemeren, F.Kh. van. (2006). Sovremennoe sostoianie teorii argumentacii / F.Kh. van Eemeren. In Vazhneishie kontseptcii teorii argumentacii / per.s angl. V.Iu. Golubeva, S.A. Chakhoian, K.V. Gudkovo; nauch. red. A.I. Migunov. – SPb.: Filologicheskii fakultet SPbGU.
9. Ivin, A. A. (1997). Osnovy teorii argumentacii: Ucheb. – М.: VLADOS.
10. Kremer, I. Iu. (2007). Argumentatciia i ee lingvisticheskaiia reprezentatciia v nemetckom kriticheskom tekste. In Vestnik Riazanskogo gosudarstvennogo universiteta im. S. A. Esenina, №16.
11. Kunafin, M. S. (2004). Teoriia i praktika argumentacii. – Ufa: RIO BashGU.
12. Brockriede, W., Trapp, R., Schuetz, J. (1990). Perspectives on Argumentation: Essays in Honor of Wayne Brockriede. Prospect Heights, IL: Waveland Press.
13. Frans, H. van Eemeren, Bart, Garssen, Bart, Verheij, Erik C. W. Krabbe, A. Francisca Snoeck Henkemans. (2014). Handbook of Argumentation Theory. – Springer Verlag.
14. Frans, H. van Eemeren, Rob, Grootendorst, A. Francisca, Henkemans. (2002). Argumentation: Analysis, Evaluation, Presentation. – Routledge.
15. Frye, N. (2015). Anatomy of criticism. Princeton University Press.
16. Lodge, D. (1992). The Art of Fiction. – Penguin Books.
17. Lodge, D. (2002). Language of Fiction. Essays in Criticism and Verbal Analysis of the English Novel. – Routledge.

Стаття надійшла до редакції 17.01.2017 р.